

Sukututkimuksesta

Olen syntynyt v. 1943 Lappeella Ojalan kylässä Ojala-nimisessä talossa. Isäni, tullitehtävissä Vainikkalassa työskennellyt Viljam Salonvaara oli siirtokarjalaisia Kannaksen Valkjärveltä. Äitini Eedit oli Vainikoita, Immanuel Vainikan ja Helena Vainikan os. Ojala tytär. Päätettyäni ekonomiopiskelut Helsingin Kauppakorkeakoulussa muutin v. 1966 pysyvästi pääkaupunkiseudulle, jossa asun edelleen.

Aloin kolme-neljä vuotta sitten tutkimaan sukuani, koska tiesin siitä aika vähän. Selvitin alkuun, keitä olivat ne mukavat ihmiset, joita kävimme Villähteellä 40- ja 50-luvulla useasti tapaamassa. Asia selvisi nopeasti, sukulaisiahan he tietysti olivat. Aloitin yhteydenotot koko sukuuni, mikä onnistuikin hyvin – onhan meillä käytössämme nopeita hakumenetelmiä. Muistikuvat sodanjälkeisistä tapaamisista Villähteen lisäksi Teiskossa, Saarijärvellä, Keuruulla, Ruokolahdella ja Lauritsalassa tulivat yhä elävämmiksi. Rakensin samalla lähinnä Suomen Sukututkimusseuran [HisKi - Historiakirjojen](#), [Katiha - Karjala-tietokantahaun](#) ja [Suomen Sukuhistoriallisen Yhdistyksen](#) digiarkiston avulla koko sukupuutani 1700-luvun alusta tähän päivään. Löysin haaroja, joista en tähän mennessä ollut tiennyt mitään. Tyypillinen ammatti suvussamme oli ollut maanviljelys, mutta löytyi myös kauppiaita ja hyviä urheilijoita. En ollut tiennyt, että isäni serkku kauppias Matti Sällinen Valkjärveltä suurine perheineen oli muuttanut Kotkaan jo ennen talvisotaa. Tapasin perheen jälkipolvea ja pääsin keskustelemaan jalkapallosta KTP:n riveissä pelanneen toisen serkkuni pojan Kari Bergqvistin kanssa. Hänen ehkä paras saavutuksensa oli Suomen Cupin voitto KTP:ssä v. 1980. Puusepäntöitä Valkjärvellä tehnyt isoisäni kävi myymässä tuotteitaan Pietarissa. Perimä ehkä onkin osaselitys siihen, että huomasin 40 vuotta sitten risteileväni Neuvostoliitossa ja sen romahtamisen jälkeen jatkavani samoissa tehtävissä myymässä suomalaisen yrityksen pakkausmateriaaleja Venäjän sekä muitten Itä-Euroopan maitten teollisuusyrityksille.

Perinteisten sukututkimusmenetelmien ohessa tutustuin geneettiseen DNA-sukututkimukseen. Teetätin itsestäni **isälinjan BIG Y -testin**. Olen Suomessa yleistä haploryhmää **N eli Niilon poikia**, tarkemmin **N-BY30396**. Isälinjan testissä tutkitaan miehen Y-kromosomia, joka välittyy sellaisenaan, kokonaisena ja lähes muuttumattomana biologisessa isälinjassa isältä pojalle. Kopioinnissa tapahtuu silloin tällöin hieman muuntelua, ja näitä ”kopiointivirheitä” seuraamalla pystytään jäljittämään isälinjoja ja tekemään aika-arvioita isälinjaisista sukulaisista. N- haploryhmä syntyi Itä-Aasiassa noin 40 000 vuotta sitten. Aika-arvio on saatu arkeologian tuloksia ja muinais DNA- tuloksia yhdistämällä. Kiinassa ja Aasiassa on edelleen N-haploryhmän miehiä mahdollisesti miljoonittain. Matka Kiinasta Suomen alueelle on ollut pitkä, ja sen varrelle on jäänyt N-haploryhmän ”ylävirran” miehiä. BIG Y -tulokseni, samalla kun se kertoo paikkani Y-DNA -haplopuussa, vahvistaa varmuudella sen että olen isälinjan juuriltani peruskarjalaista kansanosaa.

Äitilinjani mtDNA -testitulokseni on hieman harvinaisempi **V7a1**. Tässä testissä tutkitaan solujemme mitokondrioita, jotka saamme yksinomaan äideiltämme. Mitokondriot ovat solujen voimalaitos, sillä niiden vastuulla on solujen energiatuotanto. Suomen naisista kuuluu **40 %** läntiseen haploryhmään **H eli Helenan tyttäret**, noin **28 %** itäisempään ryhmään **U eli Ursulan tyttäret**, **10 %** ryhmään **W**, seuraavaksi tulevat **V** ja **J**. V-haploryhmää esiintyy harvakseltaan pitkin Eurooppaa, suurin esiintymistiheys on Suomen saamelaiden keskuudessa sekä Espanjan Kataloniassa. Isoäidistäni Helena Vainikasta (os. Ojala) äitilinjani jatkuu ajassa taaksepäin Hiivaniemeen (Vainikkalan naapurikylä), josta viimeisimpänä Hiskin tiedostoista löytyy Karin Hiiva (1739–1779). Karinin syntymätietoja en toistaiseksi ole löytänyt.

DNA-testien kolmantena testimuotona on **etäserkkutesti** (Family Finder), jossa testattavan henkilön perimää verrataan toisiin jo testattuihin henkilöihin. Yhteisen perimän perusteella saadaan arvio ns. geneettisestä sukulaisuudesta. Testissä saadaan pitkä lista etäserkuista eli match- lista omille MyFTDNA-sivuille. Listassa näkyvät kunkin etäserkun nimi ja sähköpostiosoite, tämän mahdollisesti antama sukupuoli, päivämäärä, jolloin hän on ilmestynyt etäserkkulistalle, arvio sukulaisuudesta, yhteisen DNA:n määrä senttimorganeina, pisimmän yhteisen segmentin pituus sekä tiedot siitä, onko yhteistä X-kromosomin DNA:ta. Osumalistassa ilmenee neljä näkymää: kaikki osumat, isänpuoleiset osumat, äidinpuoleiset osumat ja osumat kummankin vanhemman kautta. Minulla on tällä hetkellä yli 10.000 etäserkkua, joista isänpuoleisiksi on eroteltu 316 henkilöä, äidin puolelta heitä on 101 henkilöä, ja sekä isän että äidin puolelta sukulaiseksi laskettavaksi yksi henkilö. Etäserkkutestien tulokset vahvistavat perinteisin menetelmin saadut sukulaisuudet. Testituloksista näkyy myös selvästi että olen Savitaipaleen ja Inkerinmaan testattujen Vainikoitten kanssa samaa Vainikka-perhettä.

Lappeen pitäjän ja koko Etelä-Karjalan asutuksen juuret ovat kiinnostaneet tutkijoita jo pitkään – kysymys onkin monimutkainen ja työläästi ratkaistavissa. Arkeologisia todisteita alueen kiinteästä asutuksesta satojen vuosien löytötyhjiön jälkeen on löytynyt viikinki-ajalta (n. 800–1050 jKr.). Lappeella kiinteitä rautakauden muinaisjäännöksiä on löydetty Armilasta ja Kauskilan Kappelinmäeltä sekä sen ympäristössä. Kauskilan kalmiston käyttö on alkanut vuoden 1100 tienoilla. Löydetyssä esineistössä näkyvän ortodoksisuuden ja karjalaisuuden perusteella Kauskilan kylän ensimmäiset asukkaat ovat olleet karjalaista heimoa. Perinteisen käsityksen mukaan (**Ylönen**) Etelä-Karjala ja Lappee on asutettu erityisesti lännestä 1200-luvulla. Tällöin Kauskilan asukkaat ovat saattaneet joutua läntisten uudisasukkaiden kanssa tekemisiin, mutta ei tiedetä, miten Kauskilan karjalaisperäisen väestön kävi. Uudemman teorian mukaan (**Hiekkanen**) läntinen muuttoliike Lappeelle seurasi kolmatta ristiretkä (v. 1293) ollen enimmältään hämäläistä. Tämän tulkinnan mukaan Kauskilan asutuksella ei ole ollut yhteistä hämäläisen asutusliikkeen kanssa. Eräretkeily, läpikulku ja kauppa olivat tuoneet Lappeelle Kannakselta uusia asukkaita, joista osa oli jatkanut matkaansa pohjoiseen Savoan (**Pirinen**), ja Kauskilan asutus lienee syntynyt tämän kulkureitin välitapiksi.

Paikannimistöä tutkineen **Saulo Kepsun** mukaan Lappeen pitäjän alueella esiintyy Hämeen ja Varsinais-Suomen kanssa yhteistä kylänimistöä erittäin paljon. Idästä tullutta kylänimistöä esiintyy myös, mutta sen osuus on vain puolet lännestä tulleesta nimistöstä. Kepsun mukaan kylänimistön lähtöalueet todistavat, että Lappeen ovat asuttaneet pääosin vanhoilta varsinaissuomalaisilta ja hämäläisiltä alueilta lähteneet muuttajat. Läntisten lähtöalueitten nimistöä ovat esim. Tujula, Pelkola, Anola, Melkkola ja Kähäriä. Itäisinä mainitaan Lasola, Pajarila ja Temola. Vainikkalaa ei tässä yhteydessä mainita. Mutta kun käsitellään Savon Säämingin Lappeen suunnalta tapahtunutta asutusta, asuttajien joukossa mainitaan Lappeen Vainikainen. **Veijo Saloheimon** tutkimuksessa ***Viipurinkarjalaiset kotona ja maailmalla 1541–1620: viipurinkarjalaisten sukunimien esiintyminen muualla Suomessa ja lähialueilla liikkuvuuden mittarina*** (Suomen Sukututkimusseurana julkaisuja 2006) on laaja sukunimimatrikkeli, jossa nimestä **Vainikainen** kerrotaan seuraavaa: Hannus ja Tuomas asuivat v. 1543 Lappeella sekä Hannus, Juho, Lasse ja Matti Vainikka Taipaleessa. Muolaassa eli silloin Heino ja Jääskessä Lasse Vainikka. Lappeen miesten kotipaikka oli tietenkin Vainikkala. Viipurin Uuraassa eli v. 1571 loismies Lauri Vainikka. v. 1590 asui Lappeen Rouhialassa Lasse ja Mikko, Kasukkalassa Matti, Melkkolassa Hannus, Joutsenon Ahokkalassa Hannus ja Lasse, Taipalsaaren Ahokkalassa Matti ja Reinikkalassa Hannus Vainikainen. Ahokkalan Hannus muutti sotavuosina Savoan. Vainikkalassa kirjattiin Niilon autio. v. 1560 ilmestyi Paltamon Kuluntalahteen Antti Vainikainen. V. 1561 asui Puumalan Vesiniemessä Hannes ehkä Taipaleesta tulleena. Matti näkyy 1598–1601 Vainikan nimellä autiona Mikkelissä Mälkölän kymmeneksessä.

Lappeen maakirjassa v. 1543 mainitaan noin 120 sukunimeä. Näistä noin 80 sukunimeä on sellaisia nimiä, joista tavataan vähintään yksi samanlainen maininta jossakin muualla Itä-Suomessa. Tähän joukkoon kuuluvia **merkittäviä lappeelaisia sukuja** ovat esim. Rikkinen, Kähäri, Toikka ja **Vainikka**. **Vainikoitten muiksi** asuinseuduiksi mainitaan **Taipalsaari, Jääski ja Kannas**. Vanhan maakirjan perusteella voidaan päätellä jotain myös yksittäisten sukujen laajuudesta. Se, kuinka monta isäntää maakirjassa mainitaan, merkitsee yleensä samaa kuin talo tai ruokakunta. V. 1571 Lappeen suurin sukukunta olivat Toikat, joita oli yhdeksän ruokakuntaa. **Seitsemän ruokakunnan sukuja** olivat Mentuset, Rantaset ja **Vainikaiset**.

Tähänastisissa Vainikoitten geneettisessä **biologisten isälinjojen** tutkimuksissa on saatu kaksi erilaista isälinjaa. **Inkerinmaalta** sekä **Savitaipaleen Valkolanmäen v. 1739 kuolleen Simo Tuomaanpoika Vainikan** testatut jälkeläiset ovat olleet haploryhmältään **Niilon poikia (N-M231)**. Lappeen Vainikoista on Aija Tikan tutkimusten ansiosta saatu ensimmäinen isälinjan tulos **R1a**, joka johtaa **Pien-Vainikan Petteri Antinpoika Vainikkaan (1710–1790)**. Petteri Vainikka on myös esivanhempani seitsemän polven takaa. Suomen miehistä noin **60 %** kuuluu itäiseen **N**-haploryhmään, **Niilon poikiin, 29 %** läntiseen **I**-haploryhmään, **livarin poikiin**, ja noin **11%** Raulin poikiin **R1a** ja **R1b**. **Raulin poikia** kutsutaan tutkijoiden antamalla nimellä myös **jamnoiksi**. Jamnat tulivat nykyisen Venäjän ja Ukrainan alueilta Eurooppaan noin 5000 vuotta sitten korvaten vanhat eurooppalaiset isälinjat niin että kaksi kolmasosaa Euroopan nykymiehistä polveutuu suoria isälinjoja pitkin jamnoista. Nykyeurooppalaisista jamnojen perimää on eniten norjalaisissa, skoteissa ja liettualaisissa. Olisiko Lappeen Vainikoitten sukuhaara eri biologista isälinjaa kuin muut Vainikka-sukuhaarat? Tähän kysymykseen saamme vastauksen uusien isälinjatestien kautta.

Olen tehnyt Lappeen Vainikkalan lisälinjojen selvitystyötä lähinnä Hiski-hauilla, ja lupaavin tulos on toistaiseksi **Suur-Vainikan Antti Antinpoika Vainikan (1727–1791) jälkipolvi**. Hänen isänsä Antti Yrjönpoika Vainikka (1700–1756) on esivanhempani seitsemän polven takaa. Antti Antinpojan jälkipolvi on runsaslukuinen: hänestä lähtee 20 mieslinjaa 1800-luvun puoliväliin ja sen loppupuolelle. Toinen tulos on **Suur-Vainikan Heikki Heikinpoika Vainikan (1694–1774) jälkipolvi**, mutta se on mieslinjoiltaan paljon suppeampi: kaksi 1800-luvun lopun isälinjaa saattaa kuitenkin jatkua – Aija Tikka on tutkimuksissaan saanut sensuuntaisia tuloksia. Heikki Heikinpoika Vainikka on myös esivanhempani seitsemän polven takaa. Hänen isälinjansa ei jatku äidinisääni Immanuel Vainikkaan (kuten ei em. Antti Yrjönpoika Vainikankaan), vaan se loppuu Heikin poikaan Simoniin. Simonin tyttären Margaretan puolisoiksi ja vävyksi Suur-Vainikkaan tuli Tahvo Kähäri Lappeen Kähärilästä. Seuraavaksi pyrimme löytämään Antti Vainikan ja Heikki Vainikan 1800-luvun lopulle johtavista isälinjoista isälinjat tämän päivän Vainikka-miehiin ja ehdottamaan heille mielenkiintoiseen testiin osallistumista. Samoin haemme lisää isälinjoja 1700-luvun Vainikoista.

Sukututkimus, sekä perinteinen että geneettinen siinä rinnalla, on tavattoman antoisa harrastus. Suosittelen kaikkia sukuseuran jäseniä tutustumaan juuriinsa, aloittamaan niihin perehtymisen sukututkimuksen menetelmin. Aikamatkasta esivanhempiesi historiaan tulee monella tavoin palkitseva!

Seppo Salonvaara